

К 7/М 45

120000868902

ТИВАЛ

И

ОКТОМВРИСКА

СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РЕВОЛЮЦИЯ

ОКРЪЖНА БИБЛИОТЕКА
гр. Б. П. ВАРНА
ДРЕВНА ПУБЛИКАЦИЯ

K $\frac{7}{11145}$

XXVII МЕЖДУНАРОДЕН
ФЕСТИВАЛ
„МАРТЕНСКИ
МУЗИКАЛНИ ДНИ“
РУСЕ — 1987

ПОСВЕТЕН НА
70-ГОДИШНИНАТА ОТ
ВЕЛИКАТА ОКТОМВРИЙСКА
СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РЕВОЛЮЦИЯ

**СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР НА
ЛЕНИНГРАДСКАТА ФИЛХАРМОНИЯ
„ДМИТРИЙ ШОСТАКОВИЧ“ — СССР**

Диригент — н. а. на РСФСР

АЛЕКСАНДЪР ДМИТРИЕВ
Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868902

25 март — сряда

Начало — 19 ч.

Зала — Дом на културата

448059

КЛОД ДЕБЮСИ —
МОРЕТО

Морето от зори до обяд
Игра на вълните
Диалог на вятъра с морето

МОРИС РАВЕЛ —
КОНЦЕРТ ЗА ПИАНО
И ОРКЕСТЪР № 1
СОЛ МАЖОР

Allegramente

Adagio

Presto

Солист — ВЛАДИМИР ВИАРДО

АЛЕКСАНДЪР РАЙЧЕВ —
СИМФОНИЯ № 2
„НОВИЯТ ПРОМЕТЕЙ“

Andante. Allegro con fuoco

Scherzo

Andante

Finale — Allegro moderato.
Allegro molto

Симфоничният триптих **МОРЕТО** — една от най-значителните композиции на френския композитор-импресионист **КЛОД ДЕБЮСИ** (1862—1918), е създаден между 1903 и 1905 година. Зората на XX столетие е особено плодовит и стремителен период на композитора, истинска кулминация в неговата лична и творческа биография. Никъде музиката му не излъчва толкова светлина, сочен и ярък колорит, ликуващо упоение от живота и одухотворен хедонизъм. Никога не е достигала и онази свобода и смелост на импресионистичната звукопис и техника, която несъмнено притежава най-поетичното сред симфоничните творения на Дебюси — Морето.

Природата привлича по особен начин сетивата и въображението на импресионистите. Те откриват красотата на нейното движение, променливост и неуловимост. Превръщат я в символ и метафора, в „убежище“ на човешки порив и надежди.

Клод Дебюси постига всичко това по един неповторим начин. Някои свързват симфоничния триптих с представата за „двигещи се пейзажи“, но самият Дебюси предпочита по-строгото „симфонични ескизи“. И все пак, макар и по друг повод, добавя: „Морето е като дете, играе без да знае какво върши точно... има дълги красиви коси... отива и се връща, непрекъснато се променя...“.

МОРЕТО е изцяло лирическо произведение, музика на богата и изтънчена сетивност. Една импресия, очарователна в играта на изящните линии и чисти звукови „арабески“, преливащи незабележимо между прозрачния акварел (I част) и сочните пастелни тонове (II и III част). Заклучителната част на триптиха Дебюси пише в малко селце на остров Джърси. За нея той

между другото споменава: „Чуйте звуците на стихията — те ще се превърнат за вас в живи същества... ще видите в тях слава и красота.“ И наистина, финалът на тази композиция звучи като възторжен химн на природата.

Живял на предела между XIX и XX столетие, в период на активно обновление, **МОРИС РАВЕЛ** (1875—1937) дълго време седи в сянката на своя по-възрастен съвременник Клод Дебюси. Едни виждат в него продължител, други подражател, а изследователят му Шукершмидт, отхвърляйки и едното, и другото, възкликва:

„Няма по-загадъчна фигура в галерията на съвременните композитори от Морис Равел.“

И може би тази фраза е най-близко до истината за знаменития френски композитор, защото и до днес съществуват редица неясноти около естетиката на Равел. Така например, една от тях е докъде се простира неговият собствен „прочит“ на импресионизма, и къде надхвърля пределите му.

Музиката на Равел, макар и близка до пейзажната звукопис на Дебюси, се развива по собствен път. Доказват го най-вече неговите късни опуси — „Валс“, „Болеро“, двата клавирни концерта — творби, които седят твърде далеч от импресионистичните, живописно-виртуозни идеи в ранните композиции на Равел.

И двата клавирни концерта са замислени през 1929 година в Испания — страната, където вдъхновява и привлича Равел не само като люлка на дрезна и оригинална музикална култура. Самият той потомък на старинен баскски род по майчина линия, носи дълбоко в себе си те-

мата за Испания като нещо лично, познато и все пак обвито в неясните и примамливи очертания на мечтата.

ПЪРВИЯТ от двата клавирни концерта — в сол мажор, е посветен на прочутата френска пианистка Маргарита Лонг (Вторият е за лява ръка и е написан по поръчка на австрийския пианист Паул Виткенщайн). Концертът носи лек, дивертиментен характер. Пъстра и динамична, музикалната реч поражда с остротата и своеобразието на драматургичните обрати. Особено изразителни в това отношение са жанрово-скерцозните образи на Първата и Третата част. А между тях по особен начин контрастира светлата лирика на Адажиото — една очарователно одухотворена, „люлееща“ се мелодия в солиращото пиано, която твърде много напомня изтънчената красота на бавните моцартови части. И над всичко това с особен колорит проблясват познатите испански мотиви в музиката на Равел. Тук те са до известна степен заимствани от неговата „Испанска рапсодия“ и от ранната, непубликувана „Фантазия на теми из баскската музика“.

Концертът е изпълнен за първи път в Париж през 1932 година от Маргарита Лонг, под диригентството на автора.

„Смайва ме неговата многопосочно разливаща се енергия — в творчеството, обществена активност, педагогическа изява — удивляват ме силата и блясъкът на неговото композиторско съзидание, бързината и находчивостта на неговите човешки и артистични реакции.

Той успя да напиша пулса на времето ни — от сложната, динамично развиваща се емоционална характеристика на последните десетилетия извлече една социално-значима патетика, приповдигната, целекасочено отправена в реализацията на обществения идеал... Удаде му се да разгърне нейни съществени нюанси — от индивидуално-интимното до плакатно-масовото ѝ звучене... Прие с радост и убеждение откритата позиция на композитора — трибун на партийните идеи...

Оркестровата палитра е неговата стихия — пет симфонии, многобройни едночастни пьеси, Концерт за оркестър — собствено-оркестровото му мислене е подчертано осезаемо. Съумява да преустрои и вокалните си решения — в стотиците детски и масови песни, в оперните творби, в ораториите — към камерните своеобразия на инструменталните находки.

Майстор-стилист, той поема много от реалистичните завоевания на нашия ХХ век... За да сподели своето внушение, търси найшироката възможно слушателска аудитория, не се ограничава в кръга на някакъв привидно елитарен вкус. Емоционално-образното богатство на неговите звукови платна не допуска компромиса, а той не го и опитва дори..."

Д. ХРИСТОВ

Несъмнено АЛЕКСАНДЪР РАЙЧЕВ (1922) е една от ярките и интересни фигури сред представителите на т. н. „трето поколение“ български композитори — творец със силно развито чувство за памет по отношение на традициите, а заедно с това, винаги актуален, винаги в

крак с динамичния ритъм на своето време. При него не ще срещнем изненади, съмнения, остри завой или „шокиращи“ произведения — особена устойчивост, почти педантична последователност, идеща от чисто „земната“ природа на неговите идеи.

ВТОРА СИМФОНИЯ „НОВИЯТ ПРОМЕТЕЙ“

е създадена в края на 50-те години — един от първите зрели опуси на Ал. Райчев. Ето как сам авторът описва нейния замисъл:

„Със симфонията „Новият Прометей“ исках да изразя саможертвата на съвременния нов човек за щастието и благо на човечеството, един синтезиран образ на милионите хора. Новият Прометей се бори с тъмните сили. И всичките части на симфонията (четири части с пролог и епилог) са подчинени на тази основна идея. Безспорно, в основата си тя има общи моменти главно с Първата ми симфония „Той не умира“, където съм се стремил да обезсмъртя героя, паднал в борбата за свобода. Но новият Прометей е героят на нашето време. Затова динамичните елементи преобладават над лиричните.“

Тук античният Прометеев образ се превръща в обобщен символ на човешката дързост и сила. Прологът е удивително смислена и одухотворена мелодия, започваща като монолог, а след това неусетно прерастваща в „глас“ и „мисъл“ на множеството. Първата част идва с енергичното въстъпление на „Прометеевската тема“ — една драматична музикална картина, с плътни контрасти и повишена експресия.

Втората част с демоничните мотиви и „ожесточена“ динамика се приема като втора „картина“ на същото действие. А бавната Трета част идва като отдих, съзерцание — особен колорит, възможен само в партитурите на ХХ столетие. Неповторим е тук емоционалният контраст със спокойното „разпяване“ на лиричната тема в отделни инструменти и онази атмосфера на светла мечтателност. Музикалното действие кулминира в бърза, динамична fuga — Четвъртата част — „последната и най-жестоката битка на Прометей с тъмните сили“ (по думите на автора).

„ВЛАДИМИР ВИАРДО — удивително надарен музикант, великолепно изпълни Петия концерт на Прокофиев в Карнеги-хол. Той има превъзходна техника. . .“

„Ню Йорк Таймс“

Школата на великия музикант. . . Какво обемно понятие. . . Него, основателя, вече го няма, а на сцената се появяват нови и нови изпълнители, наследили мислите, идеите на учителя, задълбочили неговите трактовки, възпроизвеждащи до известна степен неговия маниер на изпълнение.

Представителите на пианистичната школа на Хенрих Нейгауз веднага ще разпознаеш по особености творчески почерк, по едва доловимите, не винаги поддаващи се на словесен анализ, особености. Това още веднъж потвърди Владимир Виардо, който справедливо може да бъде наречен достоен продължител на традициите на школата Нейгауз, независимо че той е завършил Московската консерватория едва през 1974 година в класа на проф. Лев Наумов, при когото усъвършенства своето майсторство и като аспирант. Ученик и последовател на Хенрих Нейгауз, Лев Наумов е възпитал у своя ученик остро чувство за стил, стремеж да свири „в крупни щрихи“, подчертавайки главната авторова мисъл, потребност да прониква дълбоко в замисъла на композитора и някак по новому да представя изпълняваните произведения.

С първите си стъпки Владимир Виардо се налага като ярка творческа индивидуалност, с възгледите си за изкуството, за окръжаващата действителност, с начина на изграждане на художествените образи.

Още преди консерваторията, като ученик в Московското музикално училище „Гнесини“, той заема първо място в конкурса за най-добро изпълнение на произведения от съветски

композитори. По-късно неговият талант и майсторство му спечелват признанието на пресата и журитата на международните конкурси. Студент трети курс на Консерваторията, той става лауреат на международния конкурс „Маргарита Лонг“ в Париж — 1971 година. Журито го отличава и със Специална награда, присъждана за най-добро изпълнение на „Партита“ от Грюневалд, написана специално за този конкурс.

А през 1973 година на Международния конкурс „Ван Клайбърн“ (Форт-Уърт, САЩ), в който участват пианисти от 18 страни, Владимир Виардо спечелва три награди — Първата и две специални — за най-добро изпълнение на Етюд-картина от С. Рахманинов и пиесата на Копланд „Нощни размисли“. Ван Клайбърн тогава казва за него: „Ние изпитахме влиянието не само на неговото изпълнение, но и обаянието на личността. Това е много важно за артиста. И, разбира се, той е чудесен музикант, който достави на всички нас огормно удоволствие. . . Неговият дебют беше прекрасен.“

Увенчан с лаврите на победител в този конкурс, Владимир Виардо осъществява своето първо турне в Северна Америка, което става наистина триумфално. Вестниците са изпълнени с възторжени заглавия: „Изключително!“, „Врѳх!“, „Феноменален талант!“, „Триумфално!“, „Суперзвезда!“, „Музикален гений“ и т. н. Неговото изпълнение сравняват с изпълнението на самия Ван Клайбърн.

Оттогава младият пианист вече няколко пъти гастролира в САЩ, където концертите му преминават с огромен успех, както впрочем в Канада, Унгария, Франция, Белгия, Испания и други страни, в които той намира многобройни поклонници на своя талант.

Репертоарът на Владимир Виардо е много разнообразен — Бах и Чайковски, Бетховен и Прокофиев, Шуман и Рахманинов, Скрябин и Дебюси, Шопен, Брамс, Моцарт и Шостакович, съвременните съветски композитори — Щедрин, Денисов и др. Кой от тях е най-близък на неговия талант? Известният пианист, професор Е. Малинин пише: „Владимир Виардо е пианист-виртуоз от романтичен тип. Той грабва слушателите с чистотата и непосредствеността на преживяването, покорява с тънкия лиризм, с вдъхновеността и дълбочината на интерпретацията.“

Авторитетният критик на списание „Музикална Америка“ Харис Голдсмит твърди, че Владимир Виардо, като че ли е роден специално за да свири Шопен, Лист и Прокофиев. А самият Виардо счита, че „изпълнителят трябва да бъде универсален“, тоест — да не се ограничава с изпълнението на музика от един стил.

Така или иначе — интелект, необикновен темперамент, мощен и ярък звук, красиво туше, съчетание на виртуозна техника с подкупващ лиризм — ето какво характеризира неговото изпълнение, определя творческия му облик, поставя го в редицата на най-интересните пианисти от младото поколение съветски музиканти.

ОТЗИВИ В ПРЕСАТА:

СССР

„Артистът привлича не само с блестящата виртуозност, но и с удивителната поетичност на своето дарование. При него техническото начало никога не се превръща в самоцел, не приема самостоятелно значение, а служи като средство за постигане на главното — колкото е възможно по-пълно, дълбоко разкриване на замисъла на композитора.“

„Советская литература“

„Виардо е музикант с удивително поетично дарование, тънък интерпретатор на произведенията на руската класическа музика.“

„Вечерняя Москва“

„Виардо е надарен от природата с това, което представлява „ценност номер едно“ в изкуството — талант. Талант, който се открива в живостта и непосредствеността на музикалните реакции на пианиста, в блясъка на действително оловния му темперамент.“

„Музыкальная жизнь“

„Съсредоточеност, лиризъм, тънkost, дори рафинираност в интерпретацията. . .“

„Музыкальная жизнь“

ФРАНЦИЯ

„От всички участници в конкурса Виардо притежава най-блестяща техника.“

„Монд“

„Виардо излъчва неотразимо обаяние.“

„Ороп“

САЩ

„Владимир Виардо, удивително надарен музикант, великолепно изпълни Петия концерт на Прокофиев в Карнеги-хол. Той има превъзходна техника. . . приповдигнато-развълнуван маниер на изпълнение, който хармонира със стила на музиката.“

„Ню Йорк Таймс“

„Владимир Виардо показва удивителна техника и майсторство, които дават право да бъде поставен в една редица с Великата Тройка съветски пианисти. . . Трудно е да се повярва, че тези качества притежава един съвсем млад човек.“

„Детройт фри прес“

„Красивият, талантлив Виардо показва блестяща виртуозност в изпълнението на Концерта на Прокофиев. Взривовете от музика се сменяха с деки, тържествени звуци. Виардо свири великолепно.“

„Дейли прес“

БЕЛГИЯ

„Сред десятката пианисти-виртуози. . . Виардо се отличава с качество, присъщо на великите пианисти — дълбочината на изпълнението преобладава над техниката. . . Невъзможно е да останеш равнодушен към неговото изпълнение — то очарова, омагьосва. Неговото пианистично изкуство е прекрасно.“

„Матен“

ДОМИНИКАНСКА РЕПУБЛИКА

„Препълнената зала красноречиво показва, че Владимир Виардо е един от най-големите майстори-пианисти.“

„Сол“

ЧССР

„В. Виардо е приказен музикант, който ни даде възможност да чуем съвършено изпълнение на произведението.“

(Концерт за пиано и оркестър № 2 от Лист)

„Руде право“

„Великолепният звук и богатството на изразните средства завладяха зрителите и вдъхновиха оркестъра. . .“

„Лидова Демократие“

СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР НА ЛЕНИНГРАДСКАТА ФИЛХАРМОНИЯ „ДМИТРИЙ ШОСТАКОВИЧ“ — СССР

Ленинградската държавна филхармония „Дмитрий Шостакович“ има два симфонични оркестъра: Заслужил колектив на РСФСР, академичен оркестър, ръководен от Евгений Мравински и симфоничен оркестър, ръководен от диригента Александър Дмитриев, за който става дума в тази статия.

Този оркестър съществува вече пет десетилетия, основан е през 1931 година от Ленинградския комитет за радиофикация. От първите дни оркестърът започва да изнася редовни концерти по радиото. Изявите пред микрофона изискват постоянно подновяване на репертоара, а това на свой ред създава у изпълнителите гъвкавост, умение за усвояване на произведения с всякаква трудност.

В годините преди войната оркестърът натрупва огромен репертоар, включващ стотици заглавия. На диригентския му пулт стоят видни съветски диригенти: Е. Мравински, А. Гаук, С. Самосуд, В. Дранишников, Н. Голованов, Н. Рахлин, Б. Хайкин и много други.

По време на Великата отечествена война оркестърът остава в обсадения Ленинград. Независимо от изключително тежките условия на блокадата, артилерийския обстрел, бомбардировките, колективът не прекратява своята дейност, изнася концерти на различни сцени.

В дните на героичната отбрана на града, по радиото продължава да звучи симфонична музика. Слушат я не само в Ленинград и другите градове на страната, а и в чужбина. На 9 август 1942 година в Голямата зала на филхармонията под диригентството на К. И. Елиасберг за първи път в Ленинград оркестърът изпълнява Седмата (Ленинградска) симфония на Дмитрий Шостакович.

След Великата отечествена война дейността на оркестъра се разширява. Колективът започва по-често да концертира на различни сцени. През 1953 година оркестърът влиза в състава на Ленинградската филхармония. Оттогава концертите пред публика стават основна форма на изпълнителска работа, което значително разширява пропагандата на симфонична музика в града. Постоянното непосредствено общуване със слушателите стимулира по-нататъшното израстване на колектива, повишава неговото майсторство.

Голямо място в програмите на оркестъра заемат произведенията на съветски автори — С. Прокофиев, Дм. Шостакович, Н. Мясковски, А. Хачатурян, Г. Свиридов, Дм. Кабалевски, Т. Хренников. . . Колективът е пръв изпълнител на много симфонични произведения на ленинградски автори. Оркестърът взема участие в авторските концерти на такива изтъкнати композитори, като Р. Глиер, И. Дунаевски, Дм. Шостакович, Дм. Кабалевски, А. Хачатурян, О. Тактакишвили, А. Бабаджанян, Н. Раков, Р. Щедрин. Свои произведения са изпълнявали Дм. Шостакович, Т. Хренников, А. Ешпай, Б. Тищенко.

Много сили и енергия отдават в работата си с оркестъра ленинградските диригенти К. Елиасберг, Н. Рабинович и А. Янсонс, които са начело на колектива в различни периоди от дейността му.

От 1968 до 1976 година оркестъра ръководи н. а. на РСФСР, лауреат на Държавните награди на СССР и РСФСР Юрий Темирканов, под чието ръководство са подготвени и изпълнени редица интересни програми, разширили значително репертоара и получили високата оценка на слушателите и пресата. Този период се характеризира не само с обогатяването на репертоара, но и със значително повишаване

на изпълнителското майсторство. За него са характерни ярка обагреност, релефност на музикалните образи, колоритно майсторство. Изразните възможности на оркестъра са разнообразни: лекота и изящество се съчетават с проникновена лирика и наситено звучене.

Високото техническо майсторство на музикантите от оркестъра дава възможност на диригентите да съсредоточават цялото си внимание върху художествената интерпретация на изпълняваните произведения.

Голяма творческа дружба свързва оркестъра с московските диригенти Г. Рождественски, Е. Светланов, Ю. Симонов и други. Колективът с успех концертира под ръководството на много чуждестранни диригенти, сред които Ф. Штидри, В. Фереро, Г. Енгер, Г. Себастиан, С. Бодо, П. Клетцки, Л. Маазел, П. Ардженто, М. Сарджент, К. Мазур, Х. Чиж, М. Хорват, К. Остерайхер, Л. Сегерстам, Р. Бенци и други.

Колективът често гастролира в страната и чужбина: в България, Унгария, Чехословакия, Полша, Югославия, Швеция, Дания, Финландия, Япония, ФРГ, Западен Берлин, Италия.

От месец април 1977 година симфоничния оркестър на Ленинградската филхармония ръководи народният артист на РСФСР **АЛЕКСАНДЪР ДМИТРИЕВ**. Той е роден в Ленинград, в семейството на музикант. Завършва Хоровото училище при Академичната капела „М. И. Глинка“ и Ленинградската държавна консерватория „Н. А. Римски-Корсаков“ с два факултета — хорово дирижиране и теоретико-композиторски. Завършва аспирантура със специалност оперно-симфонично дирижиране. През 1966 година на Втория Всесъюзен конкурс за диригенти Ал. Дмитриев е удостоен със златното „лауреат“.

През 1968—1969 година специализира във Виенската академия за музика, а през 1970 година — при изтъкнатия диригент Евгений Мравински.

Редица години Ал. Дмитриев ръководи симфоничния оркестър на Карелска АССР, после става главен диригент на Ленинградския академичен Малий театър за опера и балет.

С оркестрите на Ленинградската филхармония Дмитриев сътрудничи в продължение на много години. Диригентът гастролира многократно в чужбина — в САЩ, Япония, Франция, Австрия, Испания, Белгия, ГДР, Полша, Румъния, Чехословакия, Унгария и други страни.

ОТЗИВИ В ПРЕСАТА:

СССР

„Естественост, одухотвореност на изпълненията, прочувственост и осмисленост — ето основните впечатления от гастролите в Москва на оркестъра на Ленинградската филхармония. Колективът е в прекрасна форма, подвижен и гъвкав.“

„Советская музыка“

БЪЛГАРИЯ

„Ние имахме рядкото щастие да чуем толкова прекрасен колектив. . . След завършването на всяко произведение изпитвахме чувство на пробуждане, мъчителна раздяла с прекрасното. Гостите бяха принудени да повтарят често на „бис“. Залата гърмеше от викове „Браво!“ и ръкопляскания.“

в. „Дунавска правда“

ПОЛША

„Слушайки оркестъра под диригентството на Ал. Дмитриев, може да се помисли, че за изпълнителите не съществуват технически трудности — цялото си внимание изпълнители и диригент съсредоточават върху интерпретацията.“

„Голос велкополски“

ДАНИЯ

„Симфоничният оркестър на Ленинградската филхармония с приказното си звучене, красотата на тона, точност, е самото съвършенство.“

„Селандс тиденде“

ШВЕЦИЯ

„Това беше несравнимо изпълнение на ансамбъла, където красотата на звученето се разпукваше като пъпката на прекрасно цвете.“

„Арбетет“

ХОЛАНДИЯ

„На малко оркестри в света се удава да постигнат подобно съвършенство в интерпретацията на музиката на Чайковски, каквото показва Ленинградският оркестър. Възхищава майсторството на музикантите. Като че ли няма предел на техните технически възможности.“

„Троов“

САЩ

„Ленинградският оркестър е великолепен. Особено красив е звукът на щрайха, а първите пултове на оркестъра безусловно са на висше международно равнище.“

„Ню Йорк Таймс“

АВСТРИЯ

„Ленинградският симфоничен оркестър е изключителен ансамбъл, имащ великолепни достойнства, и заема място в първата редица на най-добрите оркестри в света. Безупречната техника и блясък на духовите подкупва не помалко от дълбочината на звучене и ансамбловата дисциплина на щрайха. Оркестърът притежава освен това и огромна мощ на звучене — динамичните кулминации достигнаха в Златната зала отдавна вече нечувани тук размери. И това в никакъв случай не беше просто демонстрация на сила, а напротив — даже в гръмоподобните епизоди на ленинградчани преобладаваше музикалната поезия.“

„Винер Цайтунг“

„Диригентът властно и внимателно ръководи оркестъра, който му отговаря с пълно творческо отдаване. Диригентът постоянно се стреми да избягва щампите, кенатрапчиво да изрази своето виждане за произведението.“

„Манигеймер Морган“

